

Évelőágyak tervezése

A Magyar Kertépítők Országos Szövetsége (MAKEOSZ) a zöld szakma februári balatonfüredi rendezvényén háromnapos konferenciát szervezett tagjainak. A kertépítő szakmát legjobban foglalkoztató témákról hallhattak előadásokat a résztvevők. Nagy érdeklődéssel várták Petra Pelz, a német tájépítész előadását, aki az évelőalkalmazásban szerzett tapasztalatait osztotta meg.



▲ Petra Pelz tájépítész



Petra Pelz Erfurtban tanult kertészetet, majd Magdeburgban kezdett dolgozni. 1993-ban hozta létre tervezőirodáját. Nagy hatással volt rá *Wolfgang Oehme* (1930–2011), az Egyesült Államokban élő német tájépítész, aki évelők, elsősorban díszfüvek nagy felületeit használta munkáiban. Petra Pelz ma Németország azon legismertebb tájépítészeinek egyike, akiknek kertjeiben az évelők és a díszfüvek a meghatározó növények. Magán- és közterteiben egyaránt a természetességre törekszik, természetes és mesterséges anyagok, fények, színek tudatos alkalmazásával hozza létre hatásos, jellegzetes hangulatú kertjeit. Közterületi munkáit láthatjuk például

◀ 2013-ban a Nemzetközi Kertészeti Kiállítás (Internationale Gartenausstellung, IGA) területére 6000 négyzetméteres évelőkiültetést tervezett

dául Rostockban (IGA, 2003), Hamburgban (IGS, 2013) és Ukrajnában (Donbasz Aréna, 2016). Magánkertek tervezése mellett többek között Magdeburg és Koblenz közterületi kiültetésein is dolgozott. Könyveiben (Füvek a kertben – Gräser im Garten és a Tágasság varázsa – Faszination Weite) évtizedes tapasztalatairól, személyes élményeiről ír.

Kevesebb pénzből

A közterületeken nő a természetes évelőkiültetések jelentősége a borderágyásokkal szemben. A tervezők ökológiai gondolkodásán kívül a gazdaságossági kényszer, vagyis a rendelkezésre álló egyre kevesebb pénzügyi költség elkerülése eredményezi ezt. Fontos, hogy a közterületi kiültetéseknél megfelelő látványt adó, tartós, gazdaságos megoldások szülessenek, hallottuk az előadótól. Petra Pelz minden évben több nemzetközi előadást, szakmai napot szervez, mert az évelőalkalmazások terén fontosnak tartja a szakmai tapasztalatcserét. Véleménye szerint az utóbbi években mind több olyan esztétikailag is értékes kiültetés valósult meg, ahol ezek az elvek érvényesültek.

A 2003-ban Rostockban megrendezett Nemzetközi Kertészeti Kiállítás (Internatio-

◀ Az észak-németországi Hamburg 2013-ban adott otthont a Nemzetközi Kertészeti Show-nak (Internationale Gartenschau, IGS), aminek évelőkiültetéseit Petra Pelz tervezte



Részlet az erfurti
szabadidőpark, az Egapark
(Erfurter Garten- und
Freizeitpark) élőfelületeiből

nale Gartenausstellung, IGA) területén Petra Pelz által tervezett 6000 négyzetméteres élőkiültetésről is láthatunk fotókat. Németország 160 éves tapasztalattal rendelkezik a kertészeti kiállítások rendezése terén. A kertészeti szakma nagy seregszámánál addig kihasználatlan, elhanyagolt területeket fejlesztenek, vagy újítanak föl. A kiállítás nagyszerű eszköz az adott térség fejlesztéséhez, hallottuk a szakembertől. Rostockban egy korábban mocsaras területet választottak ki az IGA számára. A tervezőnő, hogy elmossa a határokat a természetes és a tervezett területek között, sok díszfüvet használt a kiültetésekben. Az élőkiültetésnél nyolc centiméter vastag kavicsmulcsba lépőköveket helyezett el. A jellemzően nagy élőfelületek közé 80 centiméter széles ösvényeket tervezett, hogy azon is sétálhassanak a látogatók, és a fenntartás is elvégezhető legyen.

A közterületeken nő
a természetes
élőkiültetések
jelentősége.

Tervezései során mindig igyekszik az adott táj jellegzetességeit megidéző hangulatot, formát kialakítani. Így például 2011-ben Koblenzben egy régi katonai gyakorlótér átépítése során lándzsa alakú leveleket nevelő élővelőkkel dolgozott (pl. *Veronica*, *Salvia*, *Calamagrostis*, *Verbena bonariensis*). Az ukrainai Donyeckben 2016-ban átadott Donbasz Aréna környékén tízezer négyzetméteres élőágyásokat hozott létre, ott sárgán, fehéren és narancsszínben, a helyi focicsapat színeiben virágzó élőfajtákra volt szükség.



Hatvanezer, nagyméretű élővelőt ültettek ki. A növényzet gyorsan zárult, ami csökkentette a fenntartási munkát.

Nem aprózza el

Petra Pelz a tervezési folyamat első lépéseként az ágyások vonalát, alakját találja ki, majd ezt követően határozza meg az ültetendő fajtákat. Ez segíti abban, hogy ne aprózza el a tervezési területet. Általában természetes hatású élőkiültetéseket alkot, törekszik arra, hogy egy-egy fajta nagy felületen díszítsen. Nagyvonalú kiültetésekbe gyakran tervezi azonos élőfaj több fajtáját, vagy ugyanazon nemzetségbe tartozó fajokat.

Betegségellenálló, jó regenerálódó képességű, gyors tavaszi kihajtású, hosszú életű és virágzási idejű fajtákat alkalmaz, melyeknek a lombozata is mutatós. Külön érték a szép őszi lombszín. Figyelni kell a napos és az árnyékos részek egységességére, mondta, és fontos, hogy a tervező a növénykiültetések-nél is jelen legyen.

Az a szerencsés, ha a növények rövid idő alatt takarják a területet, úgy elenyésző a gyomosodás, kevés fenntartási munkával megőrizhető a kiültetés szépsége. Vannak

nyolc éve készült kiültetései, melyekben a fajták nagyjából ugyanazon területen élnek, mint az első években. Ehhez arra is szükség volt, hogy a fajtáknak nagyjából azonos legyen a konkurenciatűrűségük, azaz egyik se nyomja el a másikat.

Több nézőpont

Tavaszi és nyári összeállításokat is kialakít, amiket több helyen megismétel, hogy ritmust adjon a kiültetéseknek. Több nézőpontra figyel a társítások tervezésénél. Szerinte fontos, hogy legyenek időszakos virágzások, egy-egy évszakban kiemelkedő, figyelemföldelő részek. A fajtaválasztással arra is törekszik, hogy öntözőrendszer nélkül is fenntartható legyen, bár megjegyezte, hogy a telepítést követő első évben az élőfajtáknak az igényeiknek megfelelő vízellátásra, öntözésre van szükségük. Nagy kihívásnak tekinti az élővelők és egynyáriak együttes alkalmazását. Természetes hatású élővelőkkel dolgozik, amiktől jelentősen eltér az egynyári növények habitusa. A két csoport egységét kell megteremteni.

Figyel arra, hogy nagyobb területen örökzöldek is legyenek

az élővelők között. Nyáron az élővelők uralják a területet, télen az örökzöldek adnak színeket. A télen is szép ágyásokban a tavaszi hagymások nyílását követően vágja vissza az élővelőket. Erősen tarackoló élővelőfajtákat csak olyankor használ, amikor elegendő a hely azok terjedéséhez.

Magas élővelőkből 4-5, az alacsonyabból 5-6 tövet tervez négyzetméterenként. Kiültetéskor fél és egy literes konténeres élővelőkkel dolgozik. Gyakran használ kavicsmulcsot, ami a telepítést követő első évben nagyon jól elnyomja a gyomokat. Emellett gőzölt kéregből és komposztból álló mulcsot is láthatunk a virágágyaiban.

Fontosnak tartja a faiskolával való kapcsolattartást és együttműködést, azt javasolja, legyen párbeszéd a tapasztalatokról. Rendszeresen vesz részt szakmai utakon, folyamatosan keresi az új élővelőfajtákat. A kerttervek részeként gyakran készít leírást a fajtákról, gondozásokról. Igyekszik nyomon követni a kiültetéseket. A megfelelő minőségű élővelőfenntartás alapja a gondozást végzők megfelelő szakmai hozzáértése, jegyezte meg Petra Pelz.

Megyesi Éva